

Sdílel společný názor skupiny, že kritická náročnost, stejně jako úroveň historického zkoumání dětské literatury, se musí opírat o jasnou koncepci, o teoreticky spolehlivou bázi. Členové skupiny ji našli. Pochopili literaturu pro děti jako uměleckou hodnotu, esteticky funkční a realizující komplex svých funkcí prostřednictvím funkce estetické. Klestili cestu tzv. literárnímu směru a potlačovali po dlouhá léta dominující směr pedagogický. Výchovnou funkci knihy pro mládež odmítali v její podobě pedagogicky účelové, ale formulovali ji jako jeden z projevů funkce estetické. Vliv strukturalismu Jana Mukařovského je zde zřejmý. Stejně jako fakt, že autoři statí podnítili zájem o dětskou literaturu jako o závažnou větev literatury celonárodní, zájem zvláště žádoucí na počátku okupace, která probouzela úzkost o budoucnost národa, zejména dětí, pro něž se oporou jejich češství měla stát právě hodnotná kniha. Se stejným záměrem vydal soubor čtyř mladých autorů *Život teprve začíná* (1944). Autorům přiználně přál, aby se na spisovatelské dráze „rozvinuli v tlumočníky duchovních hodnot“.

Koncepci literatury pro děti a mládež definované v okupačním sborníku zůstal Audy důsledně věrný, i když z nebylo vždycky jednoduché. V roce 1946 se např. účastnil založení časopisu *Štěpnice* (pro teorii a kritiku dětské literatury) a hned v prvním čísle publikoval krásnou stať *Úsilí o styl a řád*, ve které znovu vyložil estetickou hodnotu knihy jako pramen její schopnosti oslovit duši dětského čtenáře. Strukturalistickou inspiraci redakce přijímala jako samozřejmost – a snad i tato okolnost přispěla k tomu, že *Štěpnice* byla v březnu 1947 pozastavena. Když byla obnovena v listopadu 1948, jméno Oldřicha Audyho v redakci chybělo. Vrátil se tam v roce 1949, kdy se *Štěpnice* začala orientovat na literární výchovu a kdy se otevřela možnost publikovat v nových časopisech. Audy obnovil svou pestrou kulturní činnost: spoluzakládal např. divadlo Radost, sestavil soubor klasických veršů pro děti (*Pomněnky našeho domova*, 1956), pilně pracoval na čítankách a na obrazových souborech pro školy. V té době už působil v brněnské pobožce Výzkumného ústavu pedagogického, dočasně na VAAZ, na níž

vydal spisek K četbě ve světových literatur, příznačně určený „pro výuku ve výchově uměním“.

Výchova uměním byla vůdčí motivací tvorby čítanek (5., 8. a 9. tř. základních škol, 2. třída gymnázií a středních škol), prolula Audyho doktorskou a habilitační práci a stala se náplní jeho činnosti na Pedagogické fakultě UJEP. Čítanky vycházely v padesátých letech a nesou jejich stopu. Musely respektovat dobové politické požadavky, např. výběrem textů z české, slovenské a ruské sovětské literatury. Ale je třeba uznat, že autoři vybírali s citem pro text, pro výchovu k vlastenectví i pro zamyšlení nad výrazovými prostředky zvolené ukázky.

Činnost na pedagogické fakultě v šedesátých letech poskytla Audymu dostatek prostoru pro rozvinutí bohatých zkušeností s literaturou i s lidmi. Zúročil je v kvalitě svých přednášek, jimiž ovlivnil během dvanácti let úctyhodný počet svých žáků. Stal se učitelem učitelů. Škoda, že jen na tak krátký čas. Jak jsme se už zmínili, v r. 1971 musel pro své politické postoje fakultu opustit.

V. VAREJKOVÁ

Nedožité devadesátiny Taťány Cablíkové

Dne 29. 12. 2005 vzpomene nedožitého jubilea Taťány Cablíkové. odborné asistentky někdejší katedry ruského jazyka Filozofické fakulty MU. T. Cablíková se narodila roku 1915 v Kazani a v Rusku strávila i léta svého mládí. Další její životní dráha je však spjata už s naší vlastí. Maturovala na ruském gymnáziu v Moravské Třebové, zřízeném za první republiky pro početnou emigraci ze SSSR, a po roce 1945 působila řadu let jako asistentka na jazykové katedře VUT, kde se podílela na tvorbě terminologických slovníků, učebních textů ap.

V padesátých letech absolvovala jako jedna z prvních dálkové studium ruštiny při konzultačním středisku tehdejší Vysoké školy ruského jazyka, které bylo zřízeno na naší filozofické fakultě. Získaná kvalifikace byla spolu s její dokonalou znalostí ruštiny podstatným činitelem pro to, aby se v roce

1965 stala na této fakultě žádoucí posilou rusistiky. Působila zde až do roku 1977, kdy odešla do důchodu, a její dlouholetá pedagogická činnost poskytovala studentům vítané možnosti k osvojení solidních jazykových znalostí a poznatků z ruských realii. Svě bohaté pedagogické zkušenosti uplatňovala s úspěchem i v intenzivních kurzech ruštiny pořádaných tehdy katedrou v učebním středisku univerzity v Cikháji poblíž Žďáru nad Sázavou.

Ve výuce i v osobním životě se T. Cablíková vyznačovala důsledným a odpovědným vztahem k svým povinnostem; spolehlivě plnila nejrůznější úkoly, ať již šlo o četné specializované překlady, tlumočení, či o účast na zahraničních studentských praxích. Všichni její kolegové i žáci si vážili sympatických rysů její povahy: přímosti, zásadovosti i optimismu, které se odrážely i v jejím temperamentním vystupování. Ani v letech důchodu neztratila kontakt se svým bývalým pracovištěm. Věnovala trvalou péči své fyzické kondici, mimo jiné pěstováním jógy. Nezastavitelný čas bohužel nahodil i její zdánlivě pevné zdraví: odešla po delší nemoci 17. 4. 1993 ve věku 78 let. A nám zbývá jen vzpomínat na její osobnost i činnost, která ve své době vytvářela solidní základy pro výuku a výchovu dnešní mladší generace rusistů.

S. ŽAŽA

Nedožitě osmdesátiny prof. J. Cetla

Dne 31. prosince 2005 by se dožil prof. PhDr. Jiří Cetl, DrSc. (1925 – 2002) osmdesátí let. Poznali jsme se jako posluchači Filozofické fakulty MU (Ph – Č) na pracovních brigádách, společně jsme přednášeli společenských věd a pak – on na Filozofické fakultě, já na Vojenské akademii – jsme učili filozofii, setkávali se na Filozofické jednotě atd. Zvláště mi utkvělo v paměti jedno setkání na ulici, kdy se Jiří rozhorloval nad primitivními názory N. Chruščova o výtvarném umění. Ještě jako důchodce, na sklonku svého života, mi půjčoval ze své bohaté knihovny cenné knihy jinde rozpujčené.

Stal se postupně PhDr., CSc., docentem, DrSc., profesorem – v oboru dějin filozofie. Jeho kolega prof. PhDr. L. Nový, CSc., vzpomíná na něho humorně v *Nekrolozích na živé* (1988): „Kde jsou ty studentky, které kreslily do sněhu a ryly do stěny. Miluji Cetla?“ Kde jsou krásavice dneška, kterým by zesnulý řekl se svou proslulou nechalaností seriózností a zdvořilou revolučností: „Ó, Vy máte dnes nový účes! A uče se filozofii hlouběji, soudružko!“ Za normalizace, v letech 1970 – 1990, vedl katedru filozofie na FF MU. Sloužil mu však ke cti, že nedopustil vyhazov prof. L. Nového, prof. I. Možného, doc. I. Holzbachové aj. a přesunul je záchraně z pedagogické činnosti do činnosti vědecké, ba vzal dokonce pod svá ochranná křídla ing. J. Šmajse, vyhozeného z katedry filozofie na Vojenské akademii (za účast na pohřbu svého někdejšího učitele filozofie doc. PhDr. V. Gardavského, CSc.).

Filozof J. Cetl se pokusil o systematický pohled na dějiny evropského myšlení jako na sled historických typů filozofování. Za jeho hlavní práci je však třeba pokládat *Český pozitivismus. Příspěvek k charakteristice jedné z tradic českého buržoazního myšlení* (1981). Další dominantou jeho zájmu byla problematika antropologická – *O třech historických dimenzích filozofie člověka* (1968), *Člověk a svět. Úvahy o utváření a kultivaci světového názoru* (1988), *Příroda a kultura* (1990, spoluautor). Zabýval se i estetikou a etikou. (Podrobnější informace lze načerpat z hesla Jiří Cetl ve *Slovníku českých filozofů* doc. PhDr. J. Gabriela, CSc., z r. 1998.)

Poslední vyšlá kniha J. Cetla nese název *Ale vždyť to byli filozofové. Filozofické apokryfy* (2000). Svědčí o jeho smyslu pro humor a o jeho talentu „beletrizovat filozofii“. Obsahují např. dva apokryfy o Sokratovi. V prvním – *Vzpouza paní Xantipy* – je Sokrates vyličen Xantipou jako budižkničema, nenosící domů peníze, takže Xantipa pomýšlí na to otevřít si školu „knedlíkárnou“ a Sokratovi dát strouhat vařečky! V druhém apokryfu – *Sokrates aneb Myši a dějiny* – jsou to myši, díky nimž mohl být Sokrates zachráněn, neboť se rozmnožily natolik. Že Sokratovi věznitěle prodali myšobijcům jed určený k Sokratově popravě. Sokrates však